

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

ректор Херсонського державного університету

Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ

«05» червня 2026 р.

ПРОГРАМА

додакового вступного випробування зі спеціальності

для здобуття ступеня доктора філософії (PhD)

на основі повної вищої освіти (магістра)

(денна, вечірня, заочна форми навчання)

Галузь знань: А Освіта

Наукова спеціальність: А1 Освітні науки

Освітньо-наукова програма: Освітні, педагогічні науки

Івано-Франківськ – 2026

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова.

(протокол № 7 від 10.04.26 р.)

Голова комісії
(укладач програми)

(підпис)

Пермінова Л.А.
(ПІБ)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма для складання додаткового іспиту для вступників на спеціальність «А1 ОСВІТНІ НАУКИ» розроблена відповідно Галузевих стандартів вищої освіти України (освітньо-професійна програма підготовки магістра), відповідно до паспорту наукової спеціальності, що передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для самореалізації в педагогічній діяльності.

Програма додаткового іспиту дає змогу виявити рівень та якість підготовки здобувачів рівня вищої освіти не педагогічних спеціальностей.

Головним завданням програми додаткового іспиту є з'ясування на рівні світоглядної позиції ступеня осмислення і усвідомлення вступником генези розвитку педагогічної науки та педагогічної практики, сутності і значення педагогіки, засад національної освіти; комплексна перевірка якості професійно-педагогічних знань, умінь і навичок, стану їх готовності до дослідницької діяльності в галузі педагогіки.

Зміст програми охоплює основні педагогічні категорії, поняття, терміни, факти, передбачає чітке структурування і розподіл навчального матеріалу за основними розділами: «Загальні основи педагогіки», «Історія педагогіки», «Теорія і методика виховання», «Теорія і методика навчання».

Основною вимогою до здобувачів є високий рівень педагогічної освіченості, культури, професійно компетентності, що визначається іспитом.

Комплектація білетів передбачає системне відображення вузлових питань із зазначених складових частин програми. Здобувач на додатковому іспиті має розкрити основний зміст питань білета та можливих додаткових питань.

Завдання фахового випробування складено з метою виявлення знань, вмінь, компетентностей, якими повинен володіти магістр-вступник за спеціальністю «А1 ОСВІТНІ НАУКИ».

На вступному іспиті абітурієнти повинні знати:

- ключові поняття педагогічної науки; історію виникнення, становлення педагогіки як науки, стан її сучасного розвитку та актуальні проблеми;
- суттєві ознаки особистості як педагогічного феномену, основні фактори, що впливають на її формування і розвиток;
- сутність дидактики як галузі педагогіки, що досліджує проблеми навчання;

- принципи, форми, методи, засоби процесу навчання;
- особливості національної системи виховання, напрями її реалізації педагогічній практиці;
- зміст основних державних документів, що стосуються системи освіти в Україні взагалі;
- розуміти соціальну роль освіти у вирішенні глобальних проблем людства; - напрями і засоби професійного самовдосконалення педагога; механізми використання особистісного потенціалу для вирішення педагогічних завдань навчання і виховання;
- особливості розвитку педагогічних концепцій, підходів, поглядів в їхньому історико-педагогічному аспекті. *уміти*:
- оперувати основними теоретичними поняттями, систематизувати зміст базових понять;
- аналізувати сучасні тенденції реформування і адаптації системи загальної середньої освіти до умов життя (суспільства), що постійно змінюються; - характеризувати наукові уявлення про закономірності педагогічного процесу, а також обґрунтовувати модель взаємодії «учитель-учень» в середині системи загальної середньої освіти та за її межами;
- виявляти основні складові структури педагогічної діяльності;
- оперувати механізмами використання особистісного потенціалу для вирішення педагогічних завдань освіти й виховання учнів;
- користуватися елементами педагогічної техніки щодо керування своєю власною поведінкою та системою взаємодій «учитель-учень»;
- оперувати педагогічним мисленням, бути здатним до аналітичного осмислення педагогічної дійсності, реалізовувати творчий підхід до визначення педагогічних дій у нестандартних ситуаціях, уміння приймати найбільш вдалі рішення у відповідності до педагогічних закономірностей та принципів освіти й виховання.

Володіти такими професійними компетентностями:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки стосовно інших людей;
- розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя; - здатність учитися; здатність до критики й самокритики; креативність,

здатність до системного мислення; адаптивність і комунікабельність; наполегливість у досягненні мети; базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури та соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причиннонаслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати у професійній і соціальній діяльності; базові знання фундаментальних наук, в обсязі, необхідному для освоєння загально-професійних дисциплін.

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 1.1. ПЕДАГОГІКА ЯК НАУКА

Педагогіка як сукупність теоретичних і прикладних наук, що вивчають процеси освіти, виховання і розвитку особистості. Педагогічна наука і система сучасних антропологічних знань.

Виникнення і розвиток педагогіки як науки. Я. А. Коменський як засновник наукової педагогіки. Етапи розвитку і джерела педагогіки. Педагогічна спадщина минулого, сучасні педагогічні дослідження, передовий педагогічний досвід як джерела розвитку педагогічної науки.

Природо відповідність та народність виховання як провідні принципи вітчизняної педагогіки.

Концептуальні підходи до розуміння сутності педагогічної науки: міждисциплінарний, прикладний, фундаментальний характер педагогіки.

Об'єкт і предмет педагогіки, їх специфіка. Філософські категорії в педагогіці: сутність, явище, протиріччя, чинники, наслідки тощо. Загальнонаукові поняття в педагогіці: система, структура, модель, гіпотеза, рівень та ін. Основні педагогічні категорії (виховання, розвиток, навчання, освіта) як понятійний апарат науки.

Виховання як цілеспрямований та спеціально організований процес формування особистості. Основне призначення і проблеми виховання.

Національне виховання як конкретно-історичний вияв загальнолюдського гуманістичного і демократичного виховання.

Освіта як елемент виховання, процес і результат засвоєння систематизованих знань, формування на їх основі світогляду, набуття вмінь і навичок практичного застосування загальноосвітніх і професійних знань.

Навчання – основний засіб здобуття освіти. Навчання як цілеспрямована і спеціально організована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються вміння і навички, відбувається виховання і розвиток учнів.

Функції педагогіки: науково-теоретична, конструктивно-технічна, прогностична; теоретична і технологічна. Прогнозування тенденцій розвитку освіти як провідна функція педагогіки.

Система педагогічних наук: загальна педагогіка, вікова педагогіка, корекційна педагогіка, гендерна педагогіка, галузева педагогіка, предметні (часткові) методики, історія педагогіки, галузева педагогіка, порівняльна педагогіка, соціальна педагогіка.

Загальна педагогіка, її мета, специфіка, структура. Система педагогічних наук як зв'язки, що склалися у процесі історичного розвитку різних галузей педагогічних знань. Взаємозв'язок педагогічної теорії і практики, їх взаємозбагачення. Зв'язки педагогіки з іншими науками.

Тема 1.2. МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Поняття про наукове дослідження як особливу форму процесу пізнання, свідомий цілеспрямований пошук засобів удосконалення педагогічного процесу з використанням наукового апарату, що завершується формулюванням висновків. Типи науково-педагогічних досліджень. Характерні ознаки науковопедагогічних досліджень. Роль науково-дослідної роботи для педагогічної

діяльності, удосконалення форм і методів освіти й виховання. Види науковопедагогічного дослідження: історико-педагогічне, теоретикоекспериментальне, методичне.

Структура науково-педагогічного дослідження. Програма дослідження та її розділи: методологічний і процедурний. Обґрунтування актуальності дослідження, визначення його об'єкта, предмета, мети, завдань, гіпотези, методики вивчення педагогічних явищ і процесів. Роль наукової гіпотези в педагогічному дослідженні.

Принципи організації та здійснення науково-педагогічних досліджень: принцип цілісності вивчення педагогічних явищ і процесів, принцип комплексного

використання методів дослідження у процесі вивчення педагогічних проблем, принцип об'єктивності, принцип єдності вивчення і виховання, принцип одночасного вивчення колективу й особистості; принцип історизму, глибинного розгляду проблеми, що вивчається.

Тема 1.3. ПЕДАГОГ: ПРОФЕСІЯ І ОСОБИСТІТЬ.

Становлення і розвиток професії вчителя, її соціальні функції. Видатні представники педагогічної професії та їх роль у суспільному розвитку.

Стратегічні напрями модернізації вітчизняної системи вищої освіти у контексті положень нового Закону України «Про вищу освіту».

Характеристика нормативно-правової бази розвитку освіти в Україні.

Стратегія освітньої політики в Україні у контексті її входження у Європейський освітній простір.

Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Положення про загальноосвітній навчальний заклад», «Національна доктрина розвитку освіти України» про діяльність сучасного українського вчителя, Концепція «Нова українська школа».

Педагогічна діяльність як особливий вид соціальної діяльності, спрямований на передачу накопичених людством досвіду і традиції від старших поколінь молодшим, створення умов для особистісного розвитку молоді та її підготовки до виконання певних соціальних ролей у суспільстві.

Умови ефективної педагогічної діяльності.

Специфічні характеристики педагогічної діяльності: соціальна спрямованість і висока соціальна значущість, відповідальність, динамічність, особиста сумлінність, єдність навчання, виховання і розвитку, комунікативність, науковість, творчий характер, високий рівень зайнятості, здатність до саморозвитку і самовдосконалення.

Функції вчителя. Освітня, виховна, розвивальна, суспільно-педагогічна функції.

Суспільні вимоги до особистості вчителя, їх взаємозв'язок із професійно значущими індивідуальними якостями вчителя.

Мета і завдання професійної підготовки вчителя. Педагогічні вміння (гностичні, проєктувальні, конструктивні, організаторські, комунікативні, рефлексивні).

Педагогічна творчість, професійний розвиток і самовиховання творчої індивідуальності педагога, їх зміст й організація.

Педагогічна культура. Педагогічне спілкування. Стили спілкування. Педагогічна етика та педагогічний такт.

МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ.

Освіта й виховання у первісному суспільстві, давніх цивілізаціях та античному світі Середньовіччя. Зародження гуманістичної педагогіки. .

Педагогічна система Я. А. Коменського. Обґрунтування Я. А. Коменським принципу природовідповідності. Вікова періодизація і система шкіл. Дидактика Я. А. Коменського. Класно-урочна система. Вимоги до вчителя. Значення теорії Я. А. Коменського для сучасної школи.

Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX–XX ст. Концепція «педагогіки вільного виховання». Педагогічна діяльність Е. Кей. Теорія вільного виховання Г. Шаррельяна і М. Монтесорі. Вальдорфська школа Р. Штайнера. Експериментальна педагогіка Е. Меймана. Педагогіка прагматизму Д. Дьюї. Педагогічна технологія С. Френе.

Тема 2.2. ІСТОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ШКОЛИ І ПЕДАГОГІКИ.

Виховання, освіта і педагогічна думка в Київській Русі.

Школа та педагогічна думка в Україні у другій пол. XVII ст. – XVIII ст.

Ідея «сродності» (пізнання сутності та розвиток власної природи, пошук відповідної до природи життєдіяльності; пізнання своєї національної ідентичності) Г. С. Сковороди.

Освіта та педагогічна думка в Україні у першій пол. – середині XIX ст. (О. В. Духнович). Ідея «народолюб'я і людяності» в педагогічній концепції О. Духновича, природовідповідні основи його дидактики.

Педагогічна система засновника класичної вітчизняної педагогіки К. Ушинського.

Освіта та педагогічна думка в Україні у другій пол. XIX ст. (М. Драгоманов, Б. Грінченко, Х. Алчевська, І. Франко, Л. Українка).

Педагогічні системи видатних вітчизняних педагогів ХХ ст.: А. Макаренко, В. Сухомлинський, Г. Ващенко.

Розвиток освіти, школи й педагогічної думки в Україні у 50-90-их рр. ХХ ст.
Розвиток педагогічних інновацій в Україні у другій половині ХХ століття.

Освіта в Україні на сучасному етапі духовного та національного відродження.

МОДУЛЬ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ.

Процес виховання, його специфіка, компоненти і рушійні сили, мотиви виховання. Поняття мети виховання. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Самовиховання: суть, умови, етапи, прийоми. Перевиховання: суть, функції, етапи, принципи. Результати процесу виховання.

Основні закономірності процесу виховання. Принципи виховання, їх характеристика.

Основні напрями виховання. Розумове виховання: завдання, засоби, методи; види мислення. Формування наукового світогляду. Моральне виховання: завдання, зміст, форми, засоби. Виховання моральної свідомості та громадянської відповідальності, національної гідності та менталітету, дисциплінованості. Патріотичне виховання. Інтернаціональне виховання. Гендерне виховання. Екологічне виховання. Правове виховання. Естетичне виховання: місце, роль, зміст, форми, засоби і форми. Фізичне виховання: суть, напрями, засоби, форми. Здоров'я людини – запорука її життєвого успіху.

Поняття методу, прийому і засобу виховання. Класифікація методів виховання. Характеристика основних груп методів виховання. Педагогічні умови вибору й використання методів виховання.

Різноманітність форм виховної роботи. Класифікація форм виховної роботи за цільовим спрямуванням та позицією учасників виховного процесу: ігри, заходи, справи.

Інноваційні форми виховної роботи як результат спільної творчої діяльності педагогів, вихованців, батьківської громадськості. Приклади інноваційних форм виховної роботи.

Поняття про виховний захід, його ознаки (організаторська роль вихователя, виконавчо-спостережлива позиція вихованців). Вимоги до організації та проведення виховного заходу, його структура та зміст.

МОДУЛЬ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ.

Сутність і завдання дидактики. Функції дидактики. Типи і види навчання. Навчально-пізнавальна діяльність. Мотивація до навчально-пізнавальної діяльності. Оптимізація та інтенсифікація процесу навчання.

Процес навчання: сутність, складники, компоненти, методологічні засади, функції. Наукові основи змісту освіти та їх удосконалення. Документи, що визначають зміст освіти (навчальні плани, програми, підручники, навчальні посібники). Поняття: знання, уміння, навички, здібності. Структура процесу навчання і відображення у ній характеру навчально-пізнавальної діяльності учнів. Визначення цільового компоненту навчання. Формування потреб в оволодінні знаннями та мотивів учіння. Поняття про рушійні сили процесу учіння.

Регулювання і контроль за ходом навчально-пізнавальної діяльності.

Поняття принципу і правила навчання. Структура принципів навчання. Характеристика основних принципів навчання: цілеспрямованості, зв'язку з життям і практикою, науковості і доступності, систематичності і послідовності, свідомості, самодіяльності, активності, творчості, поєднання поваги і вимогливості, педагогічного оптимізму, виховання і навчання в колективі, поєднання виховання і навчання з продуктивною працею, зворотного зв'язку, оптимізації, інтенсифікації, комплексності. Об'єктивні закони і закономірності, якими кожен з цих принципів зумовлений. Правила педагогічної діяльності, зумовлені цими принципами.

Сутність методів, прийомів і засобів навчання. Класифікація методів навчання. Характеристика методів навчання на основі зовнішніх форм їх прояву. Критерії вибору методів навчання. Засоби навчання.

Форми організації навчання. Форми організації навчання, їх становлення. Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку. Позаурочні форми навчання. Вимоги до сучасного уроку. Типи уроків, їх структура. Підготовка вчителя до уроку. Педагогічний аналіз уроку. Сучасні технології навчання.

Самостійна робота учнів та умови педагогічного керівництва нею.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАНЯ ДО ІСПИТУ

1. Педагогіка як наука. Об'єкт, предмет та завдання педагогіки.
2. Основні педагогічні поняття. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
3. Поняття про педагогічний процес, його рушійні сили, учасники та взаємодія між ними. Цілі і структура педагогічного процесу.
4. Основні етапи педагогічного процесу. Закономірності та принципи педагогічного процесу.
5. Дидактика як наука, її предмет та завдання. Основні педагогічні напрями.
6. Процес навчання як дидактична система, його компоненти. Функції процесу навчання.
7. Сучасні вимоги до побудови змісту освіти. Навчальні програми сучасної школи, підручники та навчальні посібники.
8. Закономірності процесу навчання, характеристика основних принципів навчання.
9. Поняття про методи навчання, їхня структура та функції. Класифікація методів навчання.
10. Самостійна робота тих, хто навчається. Її види та особливості організації.
11. Засоби навчання. Фактори та умови оптимального вибору засобів навчання вчителем. Характеристика основних засобів навчання.
12. Поняття про форми організації навчання. Урок як основна форма організації навчання у школі, його типи. Вимоги до уроку.
13. Типи і структура уроку. Нестандартні уроки, їх характеристика. Підготовка вчителя до уроку.
14. Процес виховання, його зміст, структура і рушійні сили. Специфіка процесу виховання. Етапи процесу виховання.
15. Мета, завдання і зміст розумового виховання та формування наукового світогляду школярів.
16. Мета, завдання і зміст національно-патріотичного виховання школярів.
17. Мета, завдання і зміст естетичного виховання школярів.

18. Мета, завдання і зміст трудового, економічного та екологічного виховання школярів.
19. Позакласна та позашкільна виховна робота.
20. Заклади позашкільної освіти в системі освіти і виховання.
21. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Готовність педагога до інноваційної професійної діяльності. Структура готовності.
22. Технологія як наука про майстерність, сутність педагогічної технології, її головні ознаки. Педагогічні технології, їх загальна характеристика.
23. Моніторинг в освіті.
24. Предмет і завдання історії педагогіки. Виникнення освіти й виховання.
25. Педагогічна система Я.-А. Коменського.
26. Педагогічні погляди Дж. Дьюї та їх вплив на українську школу.
27. Традиції вальдорфської школи Р. Штайнера і їхнє сучасне продовження.
28. Педагогічні ідеї Г. Сковороди.
29. Педагогічна система К. Д. Ушинського.
30. Педагогічна діяльність А. С. Макаренка.
31. Педагогічна діяльність видатного українського педагога В. О. Сухомлинського.
32. Школа і педагогіка в 70–90-і роки ХХ століття. Педагогічне новаторство.
33. Сучасний вчитель – вимоги до нього й завдання діяльності. Творчість та педагогічна майстерність вчителя.
34. Педагогічна компетентність та її складові: гуманістична спрямованість особистості вчителя, педагогічна компетентність, педагогічні здібності, педагогічна техніка, педагогічна культура.
35. Інклюзивна освіта. Особливості організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами.
36. Концепція «Нова українська школа» – стратегія реформування освіти в Україні.

37. Компетентнісний підхід у сучасній освіті.
38. Ключові компетентності, сутнісні ознаки компетентності.
39. Інноваційно-комунікативні технології в сучасній освіті.
40. Педагог інноваційного типу. Конкурентоспроможність сучасного фахівця.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОДАТКОВОГО ІСПИТУ

Прийом й оцінювання додаткового іспиту проводиться відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти і науки України.

Іспит відбувається відповідно до затвердженої програми іспиту за білетами у формі співбесіди. Для підготовки відповіді здобувач використовує екзаменаційні листи, які після іспиту зберігаються упродовж року в науковій частині.

Оцінювання відповідей здобувачів проводиться за існуючими сталими вимогами і нормами. Здобувач на іспиті повинен розкрити зміст основних питань білета, додаткових питань і при цьому продемонструвати:

- знання обов'язкового матеріалу з педагогіки, що надає можливості претендувати на участь ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ для здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти наукового ступеня доктора філософії (PhD) ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ А ОСВІТА, СПЕЦІАЛЬНІСТЬ А1 ОСВІТНІ НАУКИ
- знання першоджерел та вміння їх аналізувати, використовувати їхні ідеї при аналізі педагогічних проблем;
- володіння змістом педагогічних принципів та категорій, вміння оперувати ними при викладанні теоретичного матеріалу;
- уміння демонструвати та аргументувати свою власну думку.

Максимальна можлива оцінка, відповідно до перелічених критеріїв, складає 100 балів.

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою/National grade
----------------------------	-------------	--

90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адаменко О. Методологічні засади дослідження історії розвитку педагогічної науки. Рідна школа. №1-2 (січень – лютий). 2013. С. 8-14.
2. Березюк О. С., Власенко О. М. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир: Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 255 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник. Київ: Либідь, 2008. 848 с.
4. Бондар В. Сучасна українська історіографія: підсумки і виклики. Історіографічні дослідження в Україні : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т історії України. Київ, 2014. Вип. 25. С. 95–113.
5. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 566 с.
6. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посібник. 4-е вид. Київ: Академвидав, 2012. 616 с.
7. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. Київ – Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
8. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. 2-ге вид., доповн. й виправл. Рівне : Волин. обереги, 2011. 519 с.
9. Гупан Н. М. Українська історіографія історії педагогіки. Київ : А.П.Н., 2002. 224 с.

10. Джерела та історіографія про трансформаційні процеси в освітньому просторі України (1991–2017) [Електронний ресурс] : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару, 16 трав. 2018 р. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін.] ; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Лапаєнко С. В., Сухомлинська О. В., Тарнавська С. В.]. Текст. дані. Київ, 2018. 66 с. URL: http://dnpb.gov.ua/wpcontent/uploads/2018/06/Sources_and_historiography_transformational_processes_2018.pdf
11. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 302 с.
12. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
13. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник для студентів вищих навч. закладів. 2-е вид. Київ: «Освіта України», 2009. 528 с.
14. Казанжи І.В. Теорія і методика виховної роботи в школі І ступеня: навч. посібник. Київ: Слово, 2014. 296 с.
15. Калакура Я. С. Методологія історіографічного дослідження : наук.-метод. посіб. Київ : Київ. ун-т, 2016. 319 с/
16. Кодлюк Я. П. Дидактика початкової школи: практик. курс. Тернопіль: Астон, 2013. 160 с.
17. Колесник І. Українська історіографія: концептуальна історія. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2013. 566 с.
18. Конвенція ООН про права дитини (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
19. Конституція України. Київ, 1996. 56 с.
20. Концепція «Нова українська школа». Київ, 2016. 40 с. 21. Любар О. О. Історія української школи і педагогіки. Київ : Знання, 2006 . 447 с.
22. Максименко В. П. Дидактика: курс лекцій: Навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНП, 2013. 222 с.
23. Малафіїк І. В. Дидактика. Київ: Кондор, 2009. 406 с.
24. Методологічні засади педагогічного дослідження: монографія / авт. кол. :

Є. М. Хриков, О. В. Адаменко, В. С. Курило та ін. ; за заг. ред. В. С. Курила, Є. М. Хрикова ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 248 с.

25. Методологія науково-педагогічних досліджень [Текст] : підручник для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; дар. С. О. Сисоєва. Рівне : Волинські обереги, 2013. 359 с.

26. Мосіяшенко В. А., Курок О. І., Задорожна Л. В. Історія педагогіки України в особах. Київ : «Видавничий Дім «Ін Юре», 2015. 266с. 27. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 100 с.

28. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

29. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко Київ: Знання-Прес, 2011. 700 с.

30. Про вищу освіту: Закон України із змінами, внесеними згідно із Законами URL: <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>

31. Про освіту: Закон України із змінами, внесеними згідно із Законами. № 392-IX від 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>

32. Про позашкільну освіту : Закон України (зі змінами 2018 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1841-14>

33. Про професійну (професійно-технічну) освіту : Закон України №103/98ВР від 01.01.2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80>

34. Про схвалення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні : розпорядження кабінету міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80?lang=ru>

35. Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року. – URL: <http://old.mon.gov.Ua/ua/prviddil/1312/1390288033/1415795124/>

46. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. Київ: Грамота, 2012. 504 с.

47. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. Київ: А.П.Н., 2003. 68 с.

48. Українська педагогіка в персоналіях [Текст] : навч. посіб. : у 2-х кн. Кн. 1 : X–XIX століття / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ : Либідь, 2005. 624 с.
49. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене]. Київ : «Академвидав», 2014. 456 с.
50. Чайка В. М. Основи дидактики: навч. пос. Київ: Академвидав, 2011. 238с.
51. Чернуха Н. М. Інтеграційні процеси у вищій освіті [Текст] : навчальний посібник. Київ : Київ, ун-т імені Бориса Грінченка, 2015. 92 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.

<https://mon.gov.ua> <http://www.nbu.gov.ua>

<http://www.ukrcenter.com>

<http://www.lib.meta.ua> [http://www.lib.ua-](http://www.lib.ua-ru.net)

[ru.net http://www.osvita.org.ua](http://www.osvita.org.ua)

<https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu>

<http://osvita.ua/abroad/>. [\[aiu.net/\]\(http://www.iau-aiu.net/\). <http://www.info-library.com.ua>.](http://www.iau-</p></div><div data-bbox=)